

Előfizetési feltételek.

Évesz évre . 5 frt — kr.
Félévre . . . 2 frt 50 kr.
Hivatalok, községek, köz-
szolg. jegyzők és tanítók
nézéré egész évre 3 frt.
Halmérók és kereszmá-
rosok nézéré az Halmérók
közönyté-vel együtt
egész évre 4 frt.

Az előfizetések
postautalványval
eszközöndők.

Egyes számok 10 kr-ával
kaphatók a kiadónál.

GÖMÖR

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

A GÖMÖRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET

H I V A T A L O S K Ö Z L Ö N Y E

Hirdetések.

□ centime'erenként 2 kr.,
főltszériért 1½ kr. fi-
zendő. Bélyegdj minden
egyes beiktatásért 30 kr.

A NYILTTÉRBEŒ

minden 3 hasábos gar-
mond sor díja 15 kr.
Hirdetőrödák, előfizetők
vagy gyakori hirdetők
tetemes díjkezdvevényben
részesülnek.

A kéziratok a szerkesztőséghez (Jánosi-utca 8. sz. I. em.)
küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak.
Felelős szerkesztő: SZELESS ÖDÖN.

Megjelenik hetenkint egyszer,
— VASÁRNAP. —

A hirdetések, előfizetések, reklamációk,
a kiadóhivatalba (Főtér, 8. szám alá) intézendők.
Laptulajdonos: DRASKÓCZY LÁSZLÓ.

Lapunk számára hirdetéseket elfogad a *Reuter* ügynökség és a *Magy. Távir. Iroda* hirdetési irodája Budapest, Granátos-utca 1 szám.

Vármegyei közgyűlés.

Vármegye bizottságunk öszi rendes közgyűlése f. hó 27. és 28. napjain a bizottsági tagok élénk részvétele mellett a rendes mederben folyt le. Voltak fontos tárgyak felvéve a tárgysorozatba; ezek azonban már előre mind teljesen fel voltak dolgozva az állandó választmányban annyira, hogy a közgyűlésnek az elfogadás és jóváhagyó tudomásvételen kívül alig akadt egyéb dolga.

Pont 10 órakor megkondukt a vármegyehez összehívó harangja, az erre a gyűlésterembe jövő bizottsági tagokat Hámos László elnöklő főispán szívélyes szavakban üdvözölvén, kérve, hogy eddig mindig tapasztalt jóakarattal és ügybuzgósággal vegyenek részt a köztanácskozásban.

A terjedelmes alispáni jelentés felolvasása után, melyet lapunk más helyén ismertetünk, főispán ur ő méltósága meglepő szavakban emlékeztetvén ő csász. és királyi fensége József főherczegnek nemzetünk iránt mindenkor táplált kegyes jóindulatáról. Magyar hazánk őszinte szeretetéről, arról, hogy ő magát is mindenkor magyarnak vallja és magyarnak érzi; indítványba hozza, hogy magyar kir. honvédségi főparancsnokságának 25 éves jubileuma alkalmából vármegyénk közönsége őt feliratilag üdvözölje. Vármegye-bizottsági közgyűlésünk főispán ur ő méltósága indítványát magáévá tevéen, elhatároztatott, hogy ő fensége üdvözlétére egy bizottság küldessék ki, kiknek min-lazon bizottsági tagok tagjai lehetnek, kik ez irányban főispán urnál jelentkezni fognak.

A vármegyei 1894. évi bemutatott költségvetést a közgyűlés változatlanul elfogadja s jóváhagyja. E szerint az 1894. évre előirányzott szükséglet 70097 frt, melyből állami javadalmazás 64600 frt. saját jövedelem pedig 5497 frt.

Kubinyi Géza országgyűlési képviselő, mint a zólyom-brézó-tiszolczi és rimaszombati-osonczy helyiérdekek vasutak engedélyes tervezője bejelenti, hogy mindkét vasutvonal, ez utóbbi azonban Rimaszombattól csak Zeleneg a legközelebbi időben a megvalósulás stádiumába lép s ez okból eme vállalatához törvényhatóságunk erkölcsi támogatását kéri. A közgyűlés megbizta az alispánt, hogy e két vasutügy tárgyalásánál a vármegye képviselőtében vegyen részt s annak érdekében a netán mutatkozó szükséghez képest saját hatáskörében tegyen megfelelő intézkedést.

Most Farkas Abrahám egy indítványt tesz, hogy megyénk közönsége Jókai Mórt írői jubileuma alkalmából üdvözölje. Helyeslőleg elfogadtatott.

Főispán ur ő méltósága Szelezky Árpád joggyakornokot tiszteletbeli szolgabíróvá nevezte ki,

A nagyöröczei volt szláv gymnasium felosztása, számadások megvizsgálása s az ügy végleges befejezéseül még szükséges intézkedések megtétele tárgyában Bornemisza László alispán s Lukács Géza tb. főjegyző, bizottsági jegyző jelentése olvastatván, a közgyűlés megbizta alispánunkat, hogy a vármegyei kezelés alatt levő mintegy 1425 frtot meghatározandó kulcs szerint az alapítványaitat vissz-

követelt alapítóknak fizesse ki s eljárásáról rendes téli közgyűlésre jelentését adja be, hogy a közgyűlés annak nyomán zárjelenését a vallás-és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztesse. (E tárgyra lapunk jövő számában még visszatérünk, ismertetve a terjedelmes bizottsági jelentést is).

A magy. kir. belügyminiszteriumnak a katonai hatóságokkal levelezése tárgyában kiadott rendeletét a közgyűlés tudomásul veszi, mivel azonban a magyar állameszme és a magyar nyelv jogosult igényének teljes érvényre emelését a katonai hatóságokkal szemben általában biztosítani kívánja, az országgyűlést feliratilag felkéri határozta, hogy e tárgyban törvényhozással intézkedni méltóztassék.

Nagyobb vitát keltett a szék helykérdés, melylyel mult számunk vezércikkében foglalkoztunk. A közgyűlés az olyannyira fontos ügy tanulmányozására és javaslat elkészítésére alispán elnöklete alatt gróf Andrassy Géza, Gál János, Szontagh József, Szontagh Pál, Hodiska Mihály, Sebők Pál, Mihalik Dezső, Sreder Gyula, Latinak Frigyes, Baltazár Antal, Podhradszky Endre, Kubinyi Géza, Fáy Gyula, Okolicsányi Gáspár, Marton János, Farkas Abrahám, Fáy László, Bazilidesz János, Török Bálint, Máriássy Andor, Fáy Barna, Sárközy Gyula, Fáy István, Bornemisza István, Szentiványi Árpád, Szentmiklóssy István, gróf Serényi Béla, Putnoky Mór Diószeghy Zsigmond, Tornallyay Zoltán megyebizottsági tagokat, az 5 járási főszolgabírókat és Lukács Géza tb. főjegyzőt biztosokul kiküldötte, úgy, hogy e bizottság jelentését már a téli közgyűlésre betervezzék.

Máriássy Andor a bizottságot tulságos nagynak tartja, ha ennek jogköre csak a három járásban a szolgabíróági és járásbíróági szék-helyek egyesítésére terjed. De e tekintetben is óhajtatandónak tartja, hogy a bizottság tegye magát érintkezésbe a bíróság képviselőjével, a törvényeszéki elnökkel, ki igazságszolgáltatás szempontjából, mint másik érdekelt fél megjegyzéseit megtegye.

Kubinyi Aladár törvényszéki elnök, bizottsági tag s Szentiványi Árpád országgyűlési képviselő hozzászólása után, ki számszerűleg mutatja ki, hogy máskisebb kiterjedésű megyében több a járások száma, mint nálunk, Bornemisza László alispán felvilágosítja a közgyűlést, hogy e bizottságnak joga és kötelessége is leendő egy teljesen organikus szervezet kidolgozása, s így első sorban annak meghatározása, mikép lenne újból vármegyénk járásokra beosztható, mert a miniszter tőlünk várja a radikális munkát, tudva azt, hogy a vármegye sajátos viszonyait a vármegye ismereti legjobban. Ha ez így nem lenne, ő is inkább megmaradna a mostani beosztás mellett, mely mellett 25 év óta adminisztrál már a vármegye.

A katonai beszállásolási pótdadó kivetése olykép lett elhatározva, hogy föld- és egyéb adó után negyed %, ház- és házosztályadó után pedig ennek megfelelőleg háromnegyed százalék vettessék ki.

Élénkebb vitát keltett Nógrádvármegye közönségének átirata, a nemzetiségi izgatások megátlása tárgyában.

Bornemisza László alispán ezeket az intézkedéseket nem tartja alkalmasnak és elegendőnek arra, hogy e végből a sajtószabadság korlátoztassék. Nem elégszik meg azzal, hogy egy bár hazafias, de helytelen irányú indítvány felett napirendre térjen, hanem érdemileg akarhózzászólni a tárgyhoz. Szerinte nagyon hazafias nyilatkozatot tett az ág. ev. egyház, mikor a panszlavizmust kánoni vétéségnek mondotta ki. Ő a panszlavizmust hazaelenes és közönséges bűnnek

tartja s kívánja, hogy bünyenyítő uton történjék megkorlása. Indítványozza, hogy feliratilag keressék meg a törvényhozás, hogy e vétéség bünyenyítő uton bünyenyendő bünyenynek minősítse s a bünyenyítőtörvénykönyv reá vonatkozó ssakaszait szigorítsa. Kubinyi Géza azt mondja, hogy van törvény e bün ellen, mert a bünyenyítőtörvénykönyv szól a hazaárulás bünyenyéről s azt igen szigoruan bünyenyeti. Társadalmi uton kíván gátat emelni az efféle izgatásoknak, de a társadalmat a hatóság is téme izgatassa. S hogy ez így csékugyan lehetséges, saját tapasztalásával tudja igazolni, ki főszolgabíróága idejében törvényes és társadalmi, sokszor nem törvényes eszközökkel is küzdött a panszlavizmus ellen.

Szontagh Pál azt mondja, ha csak azokról a panszlavokról volna szó, a kik a mi megyénkben vannak, elég volna a társadalmi hatósági intézkedés, de másutt nagyobb bajok vannak. Sok helyen a hatósági intézkedés kevés, a társadalomnak, mely csak kis részében magyar, még kevesebb az ereje. Ily módon a dakóromanizmus ellen épen semmit nem tehetünk. Itt csak a helyes törvénykezés segíthet. Nógrádvármegye indítványát ő sem helyesli. A közzabadság, sajtószabadság csak az állam lételével volna feláldozható. A hazaárulás bünyeny nincs a törvénykönyvben úgy megállapítva, hogy a bünyenyők ellen az igazságszolgáltatás a megkorlóló intézkedést korrekttül megtehesse. Sokszor előttünk egészen kétségtelen a bün s még sem vagunk abban a helyzetben, hogy a bünyenyőt bünyenythessük. Az alispán indítványát elfogadja.

Kubinyi Géza az alispán ismételt felszólalása után az alispán indítványát azzal kívánja megtoldani, hogy keressék fel a törvényhozás még a nemzetiségi törvénynek revisiójára is, mert különben a bünyenyítőtörvénykönyv szigorítása még nem vezet célhoz. Szentiványi Árpád a nemzetiségi törvényt oly nebantsvirágnak állítja, melyhez sem ezen kormány, sem még az ezután következők sem mernek nyulni. Különbön hozzájárul az alispán indítványához. Szontagh Pál, Kubinyi Géza, Szentiványi Árpád, Marton János, ismételt felszólalásai után a közgyűlés az alispán indítványát Kubinyi Géza módosításával megtoldva, elfogadja.

Járási főszolgabírák közös kérvénye hivatalaiknál irnoki állások rendszeresítése tárgyában olvastatván: a közgyűlés az ebadó terhére egyegy díjnoki állást rendszeresített, ideiglenesen, az 1894. évre egyenkint havi 30 frt fizetéssel.

Az árvépéntár szabályszerű kezelése céljából egy könyvelői állás rendszeresítése határoztatott el évi 600 frt fizetés és 150 forint lakbér illetményenly oly módon, hogy a jelenlegi díjnoki állás beszünttetetik és a díjnoki 420 forint fizetés az árva-tartalekalapból 330 frttal kiegészítve, szolgáljon e célra.

Török Bálint árvaszéki elnök azt mondja, hogy nem volna méltó a helyre, hova őt a vármegye közönsége helyezte, ha pártfogásába nem venné a tartalékalapot, melyet 20 év óta gyűjtöttek össze. Nem tartja helyesnek, hogy a könyvelő fizetése ez alpból fedeztessék, mert más és magasabb czélja van ennek az alpból, így pl. 10 uton már tisztán ebből egy árvaházat lehetne építeni. Azt tartja, hogy fizesse az állam hivatalnokát s ne terhelje ezzel az árvaalapot. Mindennek daczára meg kell hajolnia az intézkedésben, mert a miniszter így határozott. Azt sem tartja helyesnek, hogy a miniszter nem enged meg, hogy ez alpból kölcsönök adassanak. Pedig sok árvának vagyonát mentették meg eddig is az által, hogy ez alpból sürgösen kölcsönök adtak. Ez alapot kezelte eddig az árvaszék tisztán és becsületesen, ugyanígy fogja kezelni a közigazgatás is.

Alispán kifejti, hogy a könyvelői állás szükséges. E tiszteletet a pénztárnok nem teljesíti, mert őt kell ellenőrizni, de nem az ellenőr sem, mert ennek más elfoglaltsága van. Az örzési díjból a tartalékalap javára évenként 7-800 frt gyűlik be. Az árvaszék azért nem kezelheti az alapot, mivel azt a törvény a törvényhatóságra bízta. Ő az árvaszék kezelésénél találta hivatalba lépésekor, most a miniszter úgy intézkedett, hogy a kezelés a törvényben előírt módon történjék. Kölesönöket tehát az árvaszék azért nem adhat, mert nincs a kezelésre feljogosítva. Vármegyénknek már 1 millió 200 ezer forintja van ez alából s 15 ezer forintot fordít belőle tisztviselőinek fizetésére.

A betegápolási alap szükségleteinek fedezésére az 1893. évre kivetett minden állami adó frt után 2 százalékban lett megállapítva a pótdadó, mely a 630,000 adóforint után 12,600 frtnak felel meg.

Sajó-Gömör községnek Orogyán erdő fájának eladása tárgyában a bemutatott adásvételi szerződést a közigyűlés jóvá- és helybenhagyja, ily értelemben záradékolni s a vonatkozó összes iratokkal együtt, a tornallyai járásbeli főszolgabíró útján Sajó-Gömör község előjáróságának megküldeni rendeli.

A szálloda, fogadó, vendéglő, kávéház és kávémérési ipar gyakorlása tárgyában alkotott vármegyei szabályrendeletnek a titkos kéjelgésből származható közegészségügyi hátrányok elhárítása céljából szükségessé vált kibővítésére egy bizottság küldetett ki oly meghagyással, hogy a bizottság munkálatait a téli közigyűlésre előterjessze.

Az utadó behajtásának céljából Torontál vármegye közönségének a kereskedelemügyi miniszterhez intézett azon feliratát, melyben azt kéri, hogy a késedelmes behajtáskor a felelősséget ne a m. kir. pénzügyigazgató, hanem az alispán előterjesztésére legyen hivatott kimondani a vármegye közigazgatási bizottsága; a közigyűlés magáévá teszi s a kereskedelmi miniszterhez hason szellemű felirat intézését határozta.

A nemzeti alap kamatainak jövedelméből a magyar nyelv sikeres tanítása körül legutóbb érdemet szerzett tanítók jutalmazása tárgyában a közigyűlés következőleg határozott: A »Fáy Gusztáv-féle alapítvány 134 frtot tevő kamatjövödelme Bahéry János susányi római kath. tanítónak adatott. A »nemzeti alap« 300 frtnyi kamatjövödelméből 100 frtos díjban Mariányi Antal nagy-rócei római kath. 40 frtos díjban Kupecs János rozsozsnai ág. ev., Labos József chiznyói római kath., 30 frtos jutalomban Dobis Károly göcsi ág. ev., Ziman Ede derencsényi ág. ev., Lipták János süvetei ág. ev. és Suhajik János dusai ág. ev. tanítókat részesítettnek.

A rimaszombati várdérei vizinális ut kiépítése céljából Tamásfala község képviselőtestületének kérvényére, amelyel a folyó évi 407. sz. képviselőtestületi azon határozatot terjeszti be, hogy a községre kivetett 1324 frt hozzájárulási összeg egyenes állami adóalapon vessék ki s Rimaszombat r. t. város polgármesteri hivatalának Tamásfala község ezen határozata ellen beadott felelőzése, melyben tiltakozik az ellen, hogy Rimaszombat r. t. város a terhére, mint Rimaszombat városi területre kivetett 63 százalékos hozzájáruláson felül még mint tamásfalai birtokos is külön megterheltesse. A közigyűlés oly határozatot hozott, hogy Rimaszombat r. t. város üzemterv szerint kezelt erdőbirtoka után az adó az 1886. XXII. t.-cikk 130. §-a értelmében csak felényi összegben vessék ki.

Dobsina rend. tan. város képviselőtestületének a dobsinai pályaudvar kibővítése céljából a vármegyei törvényhatósági utvonál áthelyezésének engedélyezése tárgyában elhatározatot, hogy habár a törvényhatóság a kérdéses utvonál áthelyezését elvben nem ellenzi, sőt a város érdekében — ha a közlekedési érdekek általa szenvedni nem fognak — készséggel engedélyezni is fogja; azt azonban, hogy az ut-áthelyezés költségeihez hozzájáruljon, tekintettel arra, hogy a kiépítendő utvonál esetleges rövidebb volta ismét csak a városnak szolgál előnyére — kilátásba sem helyezi.

Rozsnyó r. t. városnak a »Földhitelintézet«-től felveendő 50,000 frtos kölcsöne engedélyeztetik.

A községi és körjegyzők nyugdíjintézetének kérvényére, melyben anyagi hozzájárulást kérnek, kijelenti a közigyűlés, hogy az esetről esetre beadandó kérvények figyelembe vétele alapján a kimutatandó hiány fedezése tekintetében alkalmas módon való intézkedést magától el nem hárítja ugyan, azt azonban, hogy a jelen időben, mikor a közigazgatásnak rendezése általános hiedelem szerint küszöbön áll, a vármegye a nyugdíjalpra kötelező s szám szerint meghatározható hozzájárulási kötelezettséget vállaljon, alkalomszerűnek nem tartja.

Az ebadó oly módon lett beszállítva, hogy a házörző kutyák után 50 kr., a luxus kutyák

után 2 frt s a vadászatra nem használt vadász-kutyák után a luxus-kutyákra kivetett adó fizetessék.

Több kisebb fontosságú s a közérdekre kevésbé kiható ügyek tárgyalása után elnöklő főispán a közigyűlést, melyen már második napon a bizottsági tagok igen gyéren jelentek meg — be-rekesztette.

Alispáni jelentés.

Tekintetes vármegyei bizottsági közigyűlés!

A vármegyei közigazgatás legközelebb lefolyt negyedévi idő alatti állapotáról van szerencsém rendszerinti tiszti jelentésemet a következőkben tiszteletteljesen előterjeszteni:

Mult rendes nyári közigyűlésünk idejétől oly különös esemény, mely a vármegyei közigazgatás rendes menetét megzavarta vagy éppen akadályozta volna, elő nem fordult. A vármegyei tisztikar törvényszerinti köteletségének általában és a viszonyokhoz képest megfelelni igyekezett és a közigazgatás hatáskörébe utalt ügyek törvényszerű elintéztét nyertek.

A vármegyei tisztikarban ez idő alatt személyes változás nem fordult elő.

A hivatalos tevékenység mérvének megítélésére általában az ügyforgalom szolgáltatván leghelyesebb alapot, tiszteletteljesen jelentem, hogy a folyó hó 15-éig bezárólag beérkezett hivatalomhoz közigazgatási 18227, elnöki 116, közigazgatási bizottsági és erdészeti 1853, és kihágási 222 vagyis 20418 ügydarab.

Összehasonlítva az ügydarabok számát a mult évi ügyforgalommal vagyis ugyanezen ideig 21174 ügydarabszámmal, kitűnik, hogy ez évben a központban az ügyforgalom a mult évinél 757 ügydarab-számmal kevesebb. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy ezen különbözet tisztán csak a közigazgatási ügydaraboknál fordult elő s kizárólag ezen az évben életbeléptetett egyszerűsítési és munkakímélési eljárások következménye, hogy a községi számadások és kórházi számlák a bemutatási szám alatt el is intéztetnek s így csakis egyszer iktattatnak, s ha tekintetbe vesszük, hogy ezen intézkedés következtében a a kevesbedésnek tulajdonképen az 1600. számot meghaladnia kellene, úgy nyilvánvalóvá lesz, hogy az ügyforgalom lényegében összehasonlítva a mult évvel a közigazgatásnál ez ágban is, még mindig növekedésben van.

Még ez idő szerint is sok nehézséget okoz a vármegyei utadó beszoigaltatása és ennek következtében ut-ügyeink rendes vezetése és kezelése, a munkálatok pontos végrehajtásának akadálytalan fentartása, különösen pedig azon körülmény, hogy az erdembérek kiutalványozásánál, az uti pénztár állásával a kellő arány megtartásuk, s a munkálatok előhaladásához képest mind e mellett minden vállalkozó jogos követelése elegendő fedezetet találjon, — körültekintő gondosságot igényel.

E tekintetben teljes megnyugvással jelenthetem, hogy ügyeink minden lényegesebb fenakadás nélkül, teljesen kielégítő végrehajtást nyertek. Összes törvényhatósági utvonalaink — még a kedvező nyári idő folyama alatt — az előirányzatilag megállapított fedanyag-mennyiséggel ellátottak és azok a közlekedés folytonosságának fentartására és biztosítására, forgalmi jelentőségükhez aránylag teljesen alkalmas állapotban vannak, sőt kétségbevonhatlan tény, hogy utvonalaink állapotában egész általánosságban lényeges javulás észlelhető.

Epen ez okból teljes elismeréssel kell fel-emlitenem, mint ezen kedvező eredménynek főtevényezőjét, ügyeink vezetőjének Jurasko Jakab kir. főmérnöknek, fáradságot nem ismerő hivatalbeli buzgalmat és körültekintő lelkiismeretes tevékeny munkásságát.

A folyó 1893. évről előírt utadó összege 91333 frt 33 kr., ebből folyó hó 21-éig befolyt 58824 frt 71 kr., még hátralékban van 32509 frt 28 kr.

Ezen gyakori szorgalmazás dacára is még mindig fenálló tetemes hátralék valódi okát azon már általam több ízben hangsúlyozott körülményben találja, hogy nagyszámú kisközségeink előjáróságai nem képesek azon törvényszerinti köteletségüknek megfelelni, hogy a vármegyei pótdadót általában idejében behajtsák és a központba közvetlenül beszoigaltassák.

Ezen nehézség különben csak következménye kisközségeink jelenlegi hiányos szervezetének vagyis inkább azon sajnos körülménynek, hogy a kisközségek a jelenlegi szervezet mellett legnagyobb részben nem bírnak kellő értelmi és anyagi erővel, hogy a törvény által hatáskörükbe utalt kötelezéseknek megfelelni képesek legyenek.

Csak ismételnem e tekintetben azon alázatos nézetemet, hogy ezen a nehézségen jelenlegi közigazgatási szervezetünk keretén belül némileg csak oly módon segíthetünk, ha czélszerű intézkedések által a járásk főszolgabírái a községek ez iránybeli tevékenységét szigoruan ellenőrzik, hivatalaiknál a beszoigaltatást pontosan

nyilvántartják és ezen felül a vármegyei pótdadók és kirovások pontos beszoigaltatásának teljesítésére a községeket záros határidők kitűzése által szorgalmazzák, sőt szükség esetén köteleességük teljesítésére erélyes és szigorú rendszabályok foganatba vétele mellett is kötelezőleg utasítják.

A vármegyei gyűgyalap kiadásainak fedezetére ez évben kivetett 12551 frt 4 kr., pótdadóból befolyt eddig 11642 frt 26 kr., hátralékban maradt 908 frt 78 kr.

A hátralékos pótdadó beszoigaltatására nézve, a szükséges intézkedést hivatalos hatáskörömben megtettem.

A gyűgyalap kiadásainak fedezetére a jövő évre szükséges pótdadó mennyiségének megállapítására nézve, vármegyei főpénztárnok e tárgyban jelentésének tárgyalásánál kérem az erdemleges intézkedés megtételét.

A katonabeszállásból eredő teher arányosabb megosztása céljából az 1887-ik évben kivetett pótdadóból még rendelkezés alatt van 1007 frt 84 kr., s ha ezen összegből e czélra a folyó évi szükséglet kiutalványoztatik, a jövő évi kiadás már fedezetet a maradványból nem fog nyerhetni s így jövőre más czélra pótdadó kivételének szükségessé áll elő.

Ez iránt az intézkedést a főpénztárnoki hivatalos jelentés tárgyalása alkalmából tiszteletteljesen kérem megtenni.

A szerzett megbízható értesülések alapján őszinte örömmel jelenthetem, hogy a lakosság anyagi helyzete az egész vármegye területén kielégítő.

Inséges állapot bekövetkezéséről vármegyénk egyik vidékén sincs okunk tartani, s e tekintetben, legalább ez idő szerint bármilyen kivételes intézkedés szükségére alapot szolgáltatott sem magán, sem hivatalos bejelentés hozzánk nem érkezett.

A személy- és vagyonbiztonság ez idő alatt a vármegye területén nagyobb mérvben meg nem zavartatott.

A közegészségi állapot, amennyiben a vörheny és diphterisz sok helyen járványszerűleg lépett fel s Trizsen és Putnokon előfordult egy-egy ázsiai kolera eset is, kedvezőnek nem mondható.

Általában a járványok, különösen hazánkban fellépett kolera terjedésének megakadályozása céljából elrendelt óvintézkedések tekintetében kiadott a részletekre is kiterjedő rendelet, az egész vármegye területén valóban teljes buzgalommal és kellő pontossággal végrehajtott. Teljes elismeréssel kell felemlitenem első sorban vármegyénk tiszti főorvosának, dr. Szabó Sámuelnek, a legügybuzgóbb, fáradságot nem ismerő tevékenységét és különösen személyes, közvetlen közreműködését az óvintézkedések végrehajtásának ellenőrzésénél az egész vármegye területén, de elismeréssel kell felemlitenem a járásbeli főszolgabírák és városi polgármesterek e részbeni ügybuzgó tevékenységét is, valamint nem hagyhatom méltányló felemlítés nélkül azon körülményt sem, hogy vármegyénk lakosságának legnagyobb része, belátva a hatósági óvintézkedések üdvös és szükséges voltát, s hogy azok foganatbavétele kizárólag a lakosság érdekében történik, készséggel, sőt egyes vidékeken dicsegetreméltó buzgalommal látott azok végrehajtásához.

A köztisztaságra hatóságilag fordított ellenőrző felügyelet és az övrendszabályok kellő szigorral történt végrehajtásának tulajdonítható azon kedvező eredmény, hogy vármegyénk területén, dacára a Putnokon és Trizsen előfordult egy-egy vagy is több egyik esetben csak gyanusnak megállapított elhalálózásnak, ezen veszedelmes, ragályos betegség tovább nem terjedett, egészen helyhez kötve maradt s mind ez ideig több megbetegedés elő nem fordult.

A hasznos házi állatok egészségi állapota a sertések között előfordult üszögös orbánc és a szarvasmarhák között egyes lépfene eseteket kivéve, kedvezőnek mondható.

Folyó hóban a szomszédos Zólyomgye, legnagyobb része azonban Liptóvármegye területén engedélyezett állatvásárokról inkább jóhiszemű tévedésből és járatlanságból, mint a fenálló övrendszabályok kijátszására irányult szándékból vármegyénk Garamvölgyén fekvő Pohe-rella, Helpa, Závadka és Polonka községbe összesen 53 drb szarvasmarha hozatott be s ezek közül 2 darab tüdőlobbosnak találtatván, levágotott.

A behozott szarvasmarhák, mint tüdőlob fertőzésének gyanujában levőknek, szoros istálló zár alá helyezését, a fentjelölt községek egész szarvasmarha-állományának zár alá vételét elrendeltem, s a szükséges óvintézkedések végrehajtása iránt intézkedtem, s egyszersmind ezen behozott összes marhák kártérítés mellett leendő levágatásának engedélyezése végett a nagyméltóságú m. kir. földmívelési miniszteriumhoz felterjesztést intéztem.

A szükséges és a törvény értelmében előszabott óvintézkedések a járás főszolgabírájának személyes felügyelete alatt végrehajtható, ezen véletlen eset következtében vármegyénk többi területére nézve, további megszorító vagy a forgalmat korlátozó intézkedésnek szüksége nem fog előállani.

A vármegyei központi árvaszéki ügykezelés és pénztár megvizsgálása a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium által elrendeltetvén, e célból rendeletileg Krancz József miniszteri tanácsos egy számvevőségi ellenőrral kiküldetett.

A vizsgálat személyes jelenlétben részletes alaposítással szeptember hó 20., 21., 22. és 23-ik napjain fogantatott s ez alkalomból a vármegyei kezelés alatt álló összes pénztárak és alapok kezelése is beható megvizsgálás tárgyává tétetett.

A vizsgálat eredményét előtűntető részletes jegyzőkönyv, valamint ez alapon a szükséges intézkedésekre nézve beérkezett belügyminiszteri rendelet ezen közgyűlésünknek fogja tárgyat képezni, de tisztából kifolyólag már előzetesen is bátor vagyok bejelenteni, hogy az ügyrend és ennek végrehajtásánál fordultak elő hiányok és legnagyobb részben alaki kezelési természetű ellenvetések, de lényegében nagyobb rendellenesség nem észleltetett.

A vármegyei összes pénztárak könyvei lezáratván, a pénztárak szabályszerűen megvizsgáltattak. Itt is a könyvek vezetésénél tétetett alaki észrevétel, de egészben véve az összes pénztáraknál a kezelés teljes rendben, a készpénz hiány és felesleg nélkül, a pénztári letétet képező nagy mennyiségű értékpapírosok leltár szerint minden pénztárban külön rendezve, teljes rendben, a betétkönyvek és egyéb értékek hiány nélküli állapotban találtattak.

Ezen vizsgálat — melynek eredménye elé, különben volt eddigi tapasztalatom és biztos tudomásom alapján, teljes okom megnyugvással nézni — fényes bizonyosságot tüntet fel annak, hogy vármegyénkben a pénztári kezelés lelkiismeretes pontossággal vezetettik — tiszta és becsületes.

Ezen kedvező eredménye a vizsgálatnak, e mellett Dapsy József fő- és Ragály Géza vármegyei alpenztárnok elismerésre méltó hivatalbeli buzgalmanak és lelkiismeretes pontosságának legvilágosabb bizonyosságát szolgáltatta.

Jelentésem befejezéséül még a közforgalomra és a vármegyei ipar fejlesztésére igen jelentékeny eseményről, a csetnekvölgyi helyi érdekű vasút részvénytársaság megalakulásának megtörténtéről kell megemlékezni. Ennek folytán ezen, Pelsőcztől elágazólag Csetneken át Nagy-Szlabos községig vezetendő iparvasút kiépítése is teljesen biztosítva van, sőt már az építési munkálat nagy erővel meg is kezdett.

Az illető engedélyes Kubinyi Géza országgyűlési képviselőtől vont átirat szerint pedig a Tiszolc-zólyom-bréói vonal trace-revisiója már foganatosítva lett s a közigazgatási bejárás e hó végén remélhető; a poltár-rimaszombati vonalnak tracirozása teljes erővel folyik, revisiója október hó végével, a közigazgatási bejárás december hó folyamán lesz megtervezhető. Mindkét vonal vármegyénk területén fontos érdekeket mozdít elő, sőt hivatva lesz az eddig elhanyagolt, vagy csak igen kis arányban folytatott iparágak, az agyagiparnak fejlődését, sőt gyár-íparra leendő átváltoztatását, mint hatalmas forgalmi tényező elősegíteni. Azért minéként vasútvonal kiépítését csakis örömmel üdvözölhetjük és létesítésének hatósági támogatására már most vagyok bátor a tekintetes vármegyei közgyűlés becses figyelmét felhívni.

Az egyes vármegyei közérdekű és fontos ügyek tárgyalása alkalmával előterjesztéseimet a tekintetes vármegyei közgyűlés mindenkor tapasztalt méltányló becses figyelmébe és jóindulatába ajánlván. Kiváló tisztelettel maradtam

Rimaszombatban, 1893. évi október hó 25.
Bornemisza László,
alispán

Pánszláv izgatás.

A »Národnie Noviny«, e hirhéd pánszláv lap 134-ik száma »Gömöri hazafiak albuma« czim alatt egy verset közöl, mely a nemzetiség, fanatismus eszeveszett dühével van írva. Aljas rágalmatok kohol benne mindazokra, kik népbolondító s hazaáruló terveiket megsemmisíteni s lelketlen izgatásaikat ellensúlyozni törekednek.

Nagy-Rőcze város hazafias polgármesterét, főjegyzőjét s az ottani állami, polgári és középkereskedelmi iskola igazgatóját helylyel-helylyel alig reprodukálható kifejezésekkel támadja meg, hogy szerintük magyarosítani mernek. A vers mottója jellemzi a vers egész szellemét:

Dühöngjétek csak, még van időtök,
Eljön a világhossz napja,
Ti nyomorult typhusok
Lesz majd rátok seprő.

Közölni sem érdemes azt a piszkot, mit úgy a város polgármesterére, mint főjegyzőjére tesz. Személyüket, egyéni és családi életüket csak is oly egyéntől, mint a vers szerzője, telhető koholmányokkal felzifrázva teszi közzé, hogy póriás szójátékokkal s alacsony ráfogásokkal azt a jó tót népet megbolondítsa.

Izgat a társadalmi rend, a hivatalnoki kar ellen, különösen a magyar nyelvű polgári és kereskedelmi iskola ellen, mely intézmény kiválóan szálla szemükben. Ezekre azt írja:

»Sok a világból összefutott rongyos szű itt, a kik zsákmányra mennek messze, mint a farkasok s szolgálják az ördögöt is, csak jól fizessen; náluk az dívat, köpenyegét forgatni, pénzért eladni magukat, sőt pénzért még a cigány gyereket is készek ringatni. De ebből a csöselékből mindig legjobbat kiabál a pánszlávokra az éhes igazgató Derjési (Perjessy). A hajlott Derjési valódi talmi-arany, ez ugyancsak hazafias igazgató, ő jól megszagolja, hogy merről fúj a szél, azért így tanítja a diákokat a polgáriban: Rugd meg az anyádat, ki világra hozott és tót kebel emlőin táplált, köpj apádra, ki tót kenyéren nevelt ifjuságotól, áruld el nemzetedet, ne légy az ő fia, hanem légy odaadó büszke magyar! Így majd a telt fazék nem kerül el téged; a ki rám nem hallgat, az vesszen el, azt kikergetjük, vigye el az ördög! Ha nem akar a magyar állameszme előtt meghajolni, jaj lesz annak apjának is, ha nem akar a magyar Hadurhoz imádkozni.«

Igy önti a pánszlávokat magyar legényekké, no mi nem mondjuk azért, hogy disznó, hiszen zsiros csontért a kutya is esahal akárkinek, tudjuk, hogy az aranykereszt nem kerül el Derjesit stb. stb.

Az ily emberek nem egykönnyen mennek ki emlékeztetőből, ha mi nem, gyermekeink fizetések ti nekik vissza!

E mutatvány elárulja, milyen lélek lakik benne, mily szellemű az a politikai lap, a tisztesség mely fókán áll, mely ily fajta versezményt közzé tesz. És a szerző, ki Isten tudja mi okból, nem akar »a magyar állameszme előtt meghajolni.« Született magyar embert vádol azzal, hogy konzért magyar.

Ferdit, kohol és rágalmaz!

És miért? Mert Bottot a vers szerint »Ot-tot«, pánszlávismusa miatt eltávolították a hűsö fazéktól, a nagyrócei kölesöngegyező szövetkeztől, mert nyilvánosan rámutattak e »pánszláv nagyság« szellemi és erkölcsi értékére. Elment Nagy-Szebenbe a román gyűlésre a tótok képviselőiben, táviratozott a »nagyrócei szlovákok« czime alatt szintén Nagy-Szebenbe »Üdv és áldást« kérve e gyűlésre. Kisül, — maga bevallja — aláírásával megerősíti, hogy a »nagyrócei szlovákok« alatt ő csak családját, tehát feleségét, fiát és kis leányát érti s ezek megbízásából sürgönyöztette meg az elmenetele előtt megfogalmazott sürgönyt fia által. Büszkének lehetnek a románok a tótok képviselőit s a kapott sürgönyökre! Később világosodni kezdett az agya, s belátta, hogy bakot lőtt, midőn bevallotta, hogy csakis családját képviselte, compromittálta magát azok előtt is, a kiktől vár valamit. Nyilatkozott tehát, hogy sok »nagyrócei szlovák« van a ki úgy érez, mint ő, de a terrorismus miatt magára vállalta s barátait elárlalni nem akarta. Két ellenmondó nyilatkozat, mindkettő sajátkezű aláírásával megerősítve, egyszer tehát hazudnia kellett.

Minden jel arra mutat, hogy a kapitányi hivatal előtt tett vallomása, miszerint senki által megbizva nem volt, ez az igaz. A megbízás, e rokonértelműség csak fictió, hang. Mert hát hol vannak? E szegény martirt ily kinszenvedésre miért hagyják jutni? Rőczen ilyenek nincsenek, de igen Tiszolcson, Turóc-Szent-Mártonban stb. Ez aljas vers csak ürügy, hogy a felelet elmaradjon. Valóban itt már az ideje, hogy a körükre üssenek, mert ha így folyik tovább, Magyarország magyar sem lehet az ember bántatlanul.

H I R E K.

— **Hymen.** A minap váltott jegyet a nyusztai ág. ev. nemes és szentegyház nagy készült-ségű s köztiszteletben álló lelkipásztora Kolbenhayer József Felső-Szálmonkon Kicsiny Ilona kasszanyonnyal.

— **A murányvölgyi vasút** november hó 15-én lesz ünnepélyesen átadva; az ünnepélyes átadásra Kubinyi Géza országgyűlési képviselő, mint a vasutársaság elnöke, a közgyűlésen a vármegye közönségét meghívta.

— **Agarászat.** Mint minden évben, úgy az idén is megtartották vadászaink a szokásos agarversenyt, mely e hó 23., 24. és 25-én folyt le, tehát 3 napon keresztül tartott. Miután tudjuk, hogy vannak akiket érdekel: kijelentjük, miképp beérkezett hozzánk a szokásos verses tudósítás

is, azonban legyen nekünk az egyszer megbo-csátva, kénytelenek voltunk anyagi hiány miatt a jövő számra hagyni — s így itt csak röviden kívánunk pár sorban foglalkozni a verseny-nyel. Az idő részben kedvező, részben kedvezőtlen volt, ez azonban a vadászszenvedélyre és a jó kedvre egyáltalán nem volt hatással. A kölyök-versenyből, mely Simonyi alatt folyt le, Kubinyi Géza »Fecske« nevű agara került ki győztesként s megnyerte az első díjat, egy szépen felszerelt nyergel, a téték felét Szelezcky Zoltán »Hatytu« nevű agara kapta. A verseny a Dobrán folytatott, hol az elegy-versenyben Hámos Aladár »Szarvasa« vitte el a babért s nyerte meg tulajdonosának az ezüst órát. A verseny második napján a vadásztársaság férfiak és nők a »Rózsán« tartottak társasvacsorát, hol, hogy jó kelvben nem volt hiány, könnyen elképzelhető.

— **A helybeli ág. ev. templom** restaurálási munkálatai már annyira előre haladtak, befejezésükhöz már annyira közelednek, hogy a templom néhány nap múlva át lesz adható a hibuzgósági gyakorlatoknak. Meglepi csinnal vitték keresztül e nagyszabású munkát, mely közel 3000 frtba került s mely összegnek legnagyobb részét, lehet mondani, hogy az egészet, városunk kiváló polgára, az ág. ev. egyház nagylelkű híve. Hamalár Károly gyögyszerész áldozatkészsége szolgáltatta. A templom felavatási ünnepély a jövő hóban lesz megtartva. A határidő és részletes ünnepi-programm még nincs megállapítva.

— **A vármegye harangja.** A vármegye székházánál van egy harang, melynek az a hivatása, hogy jelezze a gyűlések kezdetét. Régi szokás, mely talán már nem is a mai rendszerbe való, annál is inkább, mert a gyűlések megkezdésének idejét minden bizottsági tag ugy is tudja. Egy jó humoru bizottsági tag e napokban ezt a nevezetes harangot azzal a szappannal hasonlította össze, melyet gazdája szalonba helyett csak azért evett meg, hogy kárba ne vesszen. Így van, mondta e harang is, használják csak azért, mert hát megvan. Mi nem szólnunk bele, mások ítéljék meg, mennyiben van igaza a bizottsági tag urnak.

— **Haynau-galopp.** Kreit Béla gróf, a szabadságharcz ereklémuzeuma részére igen érdekes emlékeket gyűjtött össze. Felkutatta és megszerezte a szabadságharczra vonatkozó összes zenedarabokat. Ezek között kétségtelenül legértékesebb az a galopp, mely az ötvenes évek elején készült Londonban. Ez időben járt Londonban Haynau, a kit a londoni munkásnép Magyarországban viselt dolgai miatt meg akart linchelni. Haynau csak a környezete éberségének köszönhetette, hogy áldozatul nem esett a nép dühének. Ebből az alkalomból keletkezett a galopp, mely alig jelent meg nyomtatásban s mégis egész Angolországban népszerűvé vált. Kreith Béla most átiratja a darabokat Palotásy Gyulával és később az ereklémuzeum javára ki is adja őket.

— **Lapunk mai számához** mellékelve veszik olvasóink Lőkovic Lipót jóhírű kereskedő idényhirdetését, melyet szives figyelmükbe ajánlunk, annál is inkább, mert az ott hirdetett cikkek kitűnő minősége és az árak olcsósága felől személyesen volt alkalmunk meggyőződni.

— **A posta becsületes.** Lopási eset előfordult a múlt évben a postánál 11 (egy a budapesti, egy a kassai, kettő a nagyváradi, kettő a soproni és öt a zágrábi postaigazgatóság területén), a kárösszeg 7809 frt volt, ebből megtérült 6777 frt. Csalási eset volt 4 (kettő a budapesti, kettő a kassai igazgatóság területén), 221 forint kárösszeggel, a mely teljesen megtérült. Sikksasztási eset 38 (6 a budapesti, 10 a kassai, 3 a kolozsvári, 2 a nagyváradi, 4 a pécsi, 2 a pozsonyi, 3 a temesvári és 8 a zágrábi postaigazgatóság területén) 27,734 frt kárösszeggel, a melyből 17,940 frt megtérült. Ugy látszik, Zágrábban különös jeles viszonyok uralkodnak. Nagy számmal fordultak elő valamennyi postaigazgatóság területén jövedéki hiánylati esetek, összesen 9657 eset (legtöbb — 1666 — a kassai, legkevésbé — 482 — a kolozsvári igazgatóság területén) 51,027 frt kárösszeggel, melyből 35,310 frtja megtérült. A múlt évben 47 közeg ellen indítottak büntető eljárást, 115 közeg ellen pedig fegyelmi vizsgálatot (ezek közül 58-at elbocsátottak), 45 postamesternek rendellenesség miatt felmondták a tiszti szerződést, 52-öt pedig a szolgálatból elbocsátottak. A sikksasztási esetek száma vármegyénk területén ijestően felszaporodott a múlt és a folyó évben.

— **Avas sajtót,** turót a következőképp lehet megajvitani. Két itcze jó borba két lat tört salétromot kell önteni. Ha az már egészen elolvad benne, egy tiszta asztalkendőt a borba kell mártani s annyira kicsavarni belőle a nedvességet, hogy bor ne folyjon róla le. Ezen nedves ruhával kell betakarítani a sajtót és turót és hűvös helyen ismét előbbi jó izét fogja vissza nyerni.

